

ЕКОНОМІКА І УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Олена БОБРОВСЬКА

КЛАСТЕРНО-КОРПОРАТИВНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

Розглянуто сутність, місце і вплив організаційних змін у процесах трансформації економіки регіонів, визначено шляхи підвищення активності й інтенсифікації інноваційного розвитку регіональної економіки. Запропоновано модель системи управління інноваційним розвитком регіону, обґрунтовано методологічні засади її побудови в контексті концепції корпоративно-кластерного підходу.

Ключові слова: *організаційні зміни, організаційний розвиток, інноваційна продукція, процеси створення інновацій, інноваційний розвиток, кластери, корпоративне управління, регіон-корпорація.*

Серед сучасних чинників економічного і соціального розвитку регіонів все більш вирішальну і каталізуючу роль відіграють новітні наукові відкриття, їхні радикальні технологічні, технічні, економічні, соціальні та інші перетворення. Максимізація інноваційного чинника стає вирішальною умовою сталого розвитку. Зміни охоплюють майже всі сфери людської діяльності, що сприяє появі нових інтеграційних, організаційно-правових утворень, господарських структур, способів і механізмів регулювання процесів життєдіяльності й управління ними. Ефективні організаційні комплексні зміни і взаємопов'язані з ними перетворення процесів є передумовою цілеспрямованих і результативних нововведень.

Сьогоднішній стан інноваційного розвитку економіки України та її регіонів неможливо вважати належним. Тоді, як у високорозвинених країнах відбуваються великі інноваційні зрушення, наша держава й досі не пододала саморозпад наукової сфери, спад розвитку наукових і проектних установ, вищих навчальних закладів, науково-дослідних галузевих організацій, експериментально-дослідних підрозділів виробничих комплексів. Зменшились обсяги і знизився рівень впроваджуваності наукових результатів. Очікування зовнішніх численних інвестицій не виправдались. Зазначене вище вказує на те, що Україна має наполегливо шукати додаткові внутрішні резерви підвищення інноваційності власної національної економіки на всіх рівнях і ланках господарювання. Одним із таких резервів є своєчасні організаційні та управлінські нововведення, які стимулюють і мотивують інноваційний розвиток. Отже, *важливим завданням як для науки, так і практики є продовження наукових досліджень*, створення передумов активізації темпів інноваційного розвитку економіки країни, насамперед регіонів як складових її територіального устрою.

© Олена Бобровська, 2011.

Різноманітним аспектам інноваційного розвитку і необхідних трансформаційних змін його забезпечення приділяється значна увага в наукових працях зарубіжних і вітчизняних учених: М. Туган-Барановського, М. Чумаченка, Л. Абалкіна, А. Гальчинського, В. Геєць, В. Симоненко, Л. Кузьменко, О. Черевко, О. Єрохіна, С. Білої і багатьох інших [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10, с. 120–123]. Активно формується і нормативно-законодавча база інноваційної діяльності. Проте майже *недослідженим залишається* питання методології проведення організаційних і управлінських змін, які необхідно попередньо виконувати для ефективного впровадження процесів інноваційного розвитку та їхнього управлінського забезпечення.

Мета статті – виявлення місця, ролі, напрямів і змісту організаційних змін і трансформаційних процесів у системі управління інноваційним розвитком, визначення й обґрунтування методологічних підходів до побудови його системного організаційного і управлінського забезпечення.

Динамічна трансформація економічних, соціальних та політичних інститутів в Україні суттєво впливає на стан і зміни умов формування процесів інноваційного розвитку на всіх рівнях і мотивує необхідність чіткого визначення і створення організаційно-управлінських умов їхнього ефективного плину. Своєчасні комплексні організаційні і взаємопов'язані зміни, що відбуваються з метою активізації цілеспрямованих і результативних нововведень, є передумовою інноваційного розвитку, створюючи один із його самостійних етапів.

Концепція змін соціотехнічних систем у наукових джерелах подана у двох напрямках:
– революційна модель змін (реінжиніринг);
– еволюційна модель змін (організаційний розвиток).

Під еволюційною моделлю розуміють концепцію планування, ініціювання, виконання і регулювання процесів зміни соціальних систем із залученням широкого кола учасників [11, с. 418]. Цей напрям визначається як довгостроковий і всеосяжний організаційний розвиток організацій і людей, які в них працюють. Зайві ієрархічні щаблі скасовуються, а владні відносини зводяться до рівня партнерства.

Глибинні організаційні зміни в економічній системі регіону передусім виявляються в реструктуризації економіко-правових організаційних форм виробничо-технічної бази, зміні способів і видів управління, оновленні виробничих програм, якісному поліпшенні функцій поділу праці, професійного і кваліфікаційного складу персоналу, фінансовій, інституційній та інших сферах. При цьому будь-які зміни, в яких задіяні люди, мають бути прогресивними, тобто інноваційними.

У сучасних умовах “інноваційність” розглядається як ключовий вектор суспільно-економічної діяльності, спрямованої на поглиблення і широке використання інновацій у Стратегіях розвитку країн, регіонів і галузей як головного напрямку діяльності в ринкових умовах господарювання. Інноваційний шлях розвитку економіки країни та її соціальної сфери потребує активного використання нових знань і динамічних змін у структурі і методах ведення економіки, визначення власних інтелектуальних та інвестиційних ресурсів, їхнє раціональне об'єднання і повне використання інтелектуального потенціалу й інноваційних можливостей у процесі руху країни до вищого ступеня розвитку.

Інноваційна продукція створюється за відносно самостійними етапами, які є стадіями єдиного циклу її виготовлення: виникнення ідеї, подання її в певній документованій формі, матеріалізація інновацій, передача у використання певними виробничими структурами чи організаціями, використання і комерціалізація інноваційної продукції.

Інтегрований процес створення інноваційної продукції визначається низкою характеристик: наукоємністю, високим рівнем інтелектуалізації, стадійністю, ієрархічністю і багатосуб'єктністю. Вони відображають його складність і дають змогу виокремити економічні, управлінські, організаційні, технологічні, матеріально-технічні, економічні, соціальні та інші параметри. Вибір, обґрунтування і їхня побудова базуються на дотриманні певних принципів, норм і правил поведінки, що формують умови взаємодії суб'єктів господарювання у сфері інтелектуальних інноваційних напрямів діяльності.

Моделі інноваційних процесів, які створюють інноваційну продукцію, як об'єкти управління зосереджуються на послідовності дій, з витратами ресурсів та їхньою вартістю, обов'язками й відповідальністю керівників процесів. Вони можуть бути зображені графічно з відображенням динаміки показників плину і врахуванням впливу різних чинників на параметри й кінцеві результати. Ці інструменти у сфері інноваційної діяльності дають змогу проаналізувати відхилення процесів від заданих параметрів або за ступенями їхньої диференціації чи інтегрованості, а також приймати управлінські рішення щодо їхнього регулювання в процесах подальшого розвитку.

Інноваційна діяльність регіонів, що реалізує інноваційну державну й регіональну політику, поділяється на такі взаємопов'язані види: організаційно-управлінська, операційно-виробнича й комерційна діяльність у галузях, діяльність у сфері наукових фундаментальних досліджень, науково-прикладна, проектно-технологічна, виробничо-комерційна, економічна, соціальна, інформаційної, виробничо-комерційної, та їхні підвиди в первісних ланках господарювання. Вони охоплюють усі напрями, умови і можливості гармонізації суспільної дії учасників процесів, що гарантує отримання заздалегідь очікуваного інноваційного результату.

Інноваційний результат, що забезпечується окресленими напрямками діяльності в інноваційній сфері, сам залежить від наявного рівня інноваційності побудови й організації управління її процесами та їхнього постійного вдосконалення. Останнє стає об'єктивною умовою і підґрунтям подальшого інноваційного розвитку регіонів і країни.

Аналіз наукового дискурсного поля теоретичних і методичних засад проблеми підвищення інноваційного розвитку показує, що, незважаючи на надзвичайну важливість його забезпечення і досягнення позитивних результатів, узагальнене визначення поняття "інноваційний розвиток" і "технологія" створення "інноваційного управління" розглядаються вкрай недостатньо. Дослідження особливостей управління інноваційним розвитком повинно передбачати принципові основи визначення його змісту, методологічних засад і формування такої системи управління, яка буде здатна завчасно і якісно формулювати й вирішувати завдання його організаційно-управлінського та інших видів забезпечення. Починати потрібно з оцінювання наявного рівня інноваційного розвитку системи управління. При цьому необхідно враховувати, що їй як складовій управління соціально-економічного розвитку регіону прийнятна низка особливостей і відмінностей.

Особливістю управлінської діяльності у сфері інновацій регіону є те, що вона спрямовується не на окремі, навіть найважливіші завдання, а на сукупність завдань, тісно пов'язаних ланцюгом процесів створення інноваційної продукції, надаючи їм системно-утворюючого характеру. Управлінська діяльність передбачає своєчасне якісне оновлення й постійне розширення меж і умов впливу технічних, економічних, соціальних, природоохоронних, екологічних та інших функцій, які в процесі створення

інновацій постійно змінюють умови й вектори розвитку, потребують використання інноваційних управлінських технологій і високопрофесійного управлінського персоналу.

Управління інноваційними процесами, яке спрямоване на відтворення й оновлення усіх процесів життєдіяльності суспільства, впливає на сукупність параметрів і характеристик процесів, у тому числі обслуговуючі й допоміжні процеси. У ньому беруть участь багато суб'єктів управління та учасників процесів. Механізми управління постійно еволюціонують, потребуючи нових способів та інструментів впливу на всі чинники розвитку. Забезпечення збалансованого пропорційного й ефективного ведення процесів відтворення потребує постійного оновлення управлінських важелів і моделей управління з огляду на зміни умов і організаційних формувань. Визначені особливості дають змогу виокремити й основні завдання управління інноваційним розвитком, у тому числі:

- визначення цілей, функцій і завдань управління, що спрямовуються на підвищення економічного і соціального благополуччя регіону, його конкурентоспроможності і лідерських позицій;

- поглиблення ступеня ринкової трансформації відносин між суб'єктами господарювання, владою і жителями, виробниками інноваційної продукції для активізації і скорочення "циклу інноваційного процесу" з метою відтворення ресурсів, процесів, відносин, інфраструктури та інших складових регіонального простору на якісно нову основу, адаптовану до умов ринку;

- удосконалення організаційних, господарських, управлінських форм господарювання з метою підвищення адекватності і гнучкості до викликів зовнішнього середовища;

- формування нових організаційних виробничих і управлінських структур в економічному середовищі регіону, здатних позитивно впливати і забезпечувати якість інноваційної діяльності;

- забезпечення запровадження регіональних інформаційно-комунікативних систем, технологій і комунікативних зв'язків в інноваційній діяльності;

- використання ефективних методів оцінювання і визначення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності;

- розширення і якісне оновлення інституційного забезпечення й підвищення активності участі регіональної наукової, ділової і владної спільноти в інноваційній діяльності регіону;

- створення регіональної фінансової інфраструктури інноваційного розвитку тощо.

Перелік основних завдань управління розвитком інноваційних процесів показує, що прогресивні зміни в самій системі управління не можуть бути реалізовані традиційними методами і потребують адекватних змін у змісті і якості управлінської діяльності всіх структурних елементів системи управління, оновлення функцій суб'єктів управління, пошуку інноваційних методів та ефективних управлінських важелів виконання завдань забезпечення запрограмованих і спроектованих параметрів і результатів інноваційних процесів.

Управління інноваційним розвитком як складової загального розвитку регіону відбувається шляхом виконання загальних функцій стратегічного планування, організації виконання стратегічних завдань і планів, координації і регулювання, аналізу, оцінки та стимулювання. Проте зміст і завдання інноваційної діяльності потребують їхнього уточнення і внесення до їхнього змісту завдань цілепокладання, системоутворення, системного аналізу і системного вирішення проблемних питань,

визначення змісту завдань щодо інтеграції (об'єднання) зусиль учасників інноваційних процесів, їхнього балансування і пропорційності, визначення і застосування методів адаптації та інших функціональних управлінських інновацій.

Управлінські дії повинні мати чітку цільову спрямованість на розвиток творчості й інтелекту людського капіталу, який є домінантою стабільного зростання економіки, сприяє прискоренню інституційних реформ, є акумулятором досвіду і продукує наукоємну інноваційну продукцію, нарощує і відтворює свої потенційні здібності впродовж усього інноваційного циклу. Об'єктами управління стають не тільки інновації, що можуть використовуватись в інноваційно-інвестиційному просторі регіону і за його межами, а й процеси їхнього створення, використання і комерціалізації, суб'єкти-учасники інноваційної діяльності, розвиток партнерських відносин, окремі етапи процесів, забезпечувальні організації і пов'язані з інноваційними процесами об'єкто-суб'єкти.

Багатоплощинність і складність проблеми інноваційного розвитку обумовлюють необхідність її вирішення в межах відносно самостійної системи просторового функціонального регіонального управління – системи інноваційно-інвестиційного розвитку регіону. Варто зазначити, що вона не може будуватись адміністративно-бюрократичними методами і використовувати адміністративний стиль управління. Акценти в ній переносяться на спільність інтересів у розвитку всіх суб'єктів господарювання, на об'єднання зусиль об'єкто-суб'єктів, усіх ланцюжків та етапів інтегрованого процесу створення інновацій, на пошук можливостей об'єднання інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку, на узгодження дій, співпрацю, партнерство в раціональному використанні потужності і продуктивності об'єктів інтелектуальної власності, поглибленні необхідної спеціалізації, коригуванні об'єктів інноваційної діяльності, концентрації ресурсів і зусиль на досягнення спільних цілей розвитку.

Підвищення інноваційної активності й перехід регіонів на вищий ступінь інноваційності соціального та економічного розвитку конкретних виробників акцентує увагу і на визначенні запланованих показників його розвитку, удосконаленні й змісті загальної концепції управління розвитком. Його можна прогнозувати за рівнем показника інноваційного зростання (ΔI_{13}), який характеризує зміну результатів економічної діяльності суб'єктів господарювання регіону (підприємства чи галузі) за рахунок створення і реалізації інноваційної продукції.

$$I_{13} = \frac{ВІП}{ЗВІП}; \quad (1)$$

$$\Delta I_{13} = I_{13 \text{ поточн. року}} - I_{13 \text{ попередн. року}} \quad (2)$$

де *ВІП*, *ЗВІП* – вартість реалізованої інноваційної продукції і загальна вартість продукції відповідно;

$I_{13 \text{ поточн. року}}$ – запланований індекс інноваційного зростання;

$I_{13 \text{ попередн. року}}$ – індекс інноваційного зростання попереднього року;

ΔI_{13} – величина показника інноваційного зростання.

Досягнення бажаного стану інноваційного зростання можна прогнозувати і планувати тільки з урахуванням змін в умовах цілеспрямованої та об'єднаної діяльності органів влади зі створення розвиненого інноваційного середовища і необхідних

трансформаційних процесів щодо організації зростання інноваційності господарювання.

Серед заходів розвитку інноваційності управління регіоном доцільним є використання концепції системного економічного управління, принципом якого є інтегроване цілісне управління всією сукупністю процесів розвитку і спрямованість управлінського впливу на весь ланцюг відтворювальних процесів усіх елементів керованих об'єктів – засобів, технологій, комунікацій та інформації, прямих і зворотних зв'язків та системного реінжинірингу. Під останнім розуміється і перепрофілювання бізнес-процесів або тих їхніх сукупностей, які пов'язані з процесами відтворення для досягнення суттєвих змін у важливих показниках ефективності діяльності [12, с. 79].

При цьому потрібно враховувати, що соціальні й економічні процеси не можуть відбуватись окремо один від одного, оскільки і приватний капітал неможливо ввести в дію без “капіталу” суспільного, суспільних інститутів і організацій. Це спонукає до створення нових стосунків, нових організаційних структур, які могли б долати перешкоди на шляху розвитку ефективної взаємодії і співпраці людей, суттєвого посилення якості узгоджувальних процесів і дотримання умов співпраці, організації великої кількості суб'єктів господарювання на основі рівноправ'я і взаємної вигоди для виконання сумісних спеціальних кооперативних функцій і функціонального розподілу праці.

У підвищенні інноваційної здатності управління розвитком регіону особливого значення набувають управлінські нововведення й організація міжсуб'єктних, суспільних взаємовідносин, становлення контрактних форм співпраці й ділового партнерства, їхнього постійного удосконалення за рахунок створення сприятливого середовища і зростаючої між ними кількості комунікативних зв'язків та наповнення регіонального управління філософією корпоратизму. Ці умови реалізують зв'язки загальносистемного характеру, які потребують ліквідації жорсткої функціональної залежності і швидкої ліквідації протиріч і відхилень параметрів керованих процесів, формування більш стійкого управлінського впливу. Вони утворюються на запровадження нових форм комбінацій, використання обмежених ресурсів, в умовах тісної взаємодії і співпраці економічних агентів, поглиблення зв'язків між державою та регіональною і муніципальною владою як суб'єктів господарювання щодо вирішення численних проблемних питань щодо розвитку в потрібних напрямках різноманітності партнерських відносин.

Зазначимо, що раціональна і функціональна спеціалізація управлінської праці без урахування зв'язків кооперації з партнерами і владою не сприяє цілісності й гнучкості управління. Складність вирішуваних питань і ринкові умови господарювання потребують командної роботи, формування корпоративного характеру і корпоративного духу, залучення до участі в управлінні багатьох суб'єктів господарювання, вирішення питань з урахуванням результатів маркетингових досліджень, організації спільної суспільної діяльності учасників інноваційних процесів на умовах регіональних контрактів і корпоративних відносин.

Ефективне реформування системи управління інноваційно-інвестиційним розвитком можливе шляхом запровадження і дотримання високого рівня корпоративної організаційної культури і використання принципів бенч-маркінгу для визначення напрямів якісного вдосконалення управлінської діяльності, які сприяють розвитку регіонального корпоративізму і стимулюють різні види ділового економічного і соціального партнерства.

У наукових працях вже давно наводяться докази доцільності розширення сфер розвитку ідей корпоратизму на державний і регіональний рівень управління. При цьому

введено поняття “корпоративна держава”, в якій виокремлюються такі рівні корпоративно-державного управління:

- загальнодержавний (надкорпоративне, державне управління);
- рівень адміністративно-господарських регіонів;
- муніципальний (місцевий рівень);

– посттериторіальний рівень, що базується на домовленості між учасниками корпоративних об’єднань незалежно від території проживання [13; 14; 15].

О. Троффлер та С. Хантінгтон [3] доходять висновку, що “корпоративна держава” – це інтегровано-структуроване об’єднання різних структур (корпорацій), які визначають політику, цілі, стратегію, тактику управління. Отже, окремою складовою держави-корпорації можна вважати “регіони-корпорації”, “корпоративні міста”, які є складовими елементами державного територіального устрою, та окремі суб’єкти державного корпоративного господарювання. Корпоратизм останніх розглядається як модель ліберальної економічної політики і демократичної форми управління, визначальним чинником яких є спільність інтересів жителів територій.

Регіон, беручи на себе первинні соціальні функції, забезпечує солідарність регіональних суб’єктів господарювання різних форм власності з огляду на значну пов’язаність процесів життєдіяльності регіону та їхніх інтересів, необхідність дотримання соціальних норм в умовах децентралізації влади уособлює взаємодію всіх організаційних форм корпоративних об’єднань для реалізації спільних цілей. Корпоративні об’єднання і корпоративне управління регіону стають часткою корпоративного простору держави.

Об’єднання в єдиному ланцюзі суб’єктів створення інноваційної продукції визначає і склад учасників корпоративної співпраці. У цьому напрямі у складі регіону-корпорації в контексті ідеї його формування і потрібно розглядати організаційні зміни в інноваційній діяльності за умови створення регіональної інноваційно-інвестиційної корпорації (РІІК) з визначенням її характерних рис і теоретико-методологічних особливостей її створення.

Головна мета побудови РІІК – інтенсифікація інноваційного забезпечення шляхів і завдань розвитку регіону, управлінський вплив, координування і регулювання основних трансформаційних інноваційних процесів і реформаторських заходів. РІІК – це інтегрована організаційна форма інноваційного розвитку регіону, в якій забезпечується управління інноваційними процесами, охоплюючи повний цикл інноваційних нововведень.

РІІК як організація партнерської ділової співпраці об’єднує спеціалізовані підприємства, кластери, взаємодія яких організується й управляється системою корпоративного управління й відповідним інституційним забезпеченням, які будуть розвивати інноваційну діяльність за необхідними для розвитку регіону напрямками.

Структура РІІК формується з урахуванням одночасного поглиблення спеціалізації і кооперування суб’єктів господарювання відповідно до процесного підходу, який охоплює повний інноваційно-інвестиційний і комерційний цикл – розробка, апробація і реалізація інновацій у різних галузях і видах діяльності регіональної економіки.

До регіональної корпорації, крім кластерів, повинні залучатись організації ділових партнерств та інноваційно-інвестиційні фонди, інституції, фінансові й інвестиційні структури та інші організації, які стануть учасниками інноваційної діяльності. Вони є складовими елементами регіональної організаційно-правової форми господарювання, що будується з використанням програмно-цільового, системного, процесного, кластерного та логістичного підходів на корпоративних засадах.

Добровільне об'єднання економічно незалежних наукових, проектних, конструкторських, промислових, соціальних, фінансових та інших розташованих територіально близько організацій дає змогу створити потужний територіальний стратегічний альянс регіональної кооперації інноваційної діяльності, який виконує повний комплекс робіт, пов'язаних між собою етапами процесу створення, запровадження й комерціалізації інновацій.

Важливою умовою створення і належного функціонування РІІК є інституційне забезпечення керованими процесами. Д. Нортон характеризує інститути як створювані людьми норми поведінки, що структурують політичну, економічну та соціальну взаємодію. Засновник інституціоналізму Т. Веблер дав таке визначення інститутів: "Комплекс звичайних засобів мислення і загальноприйнятої поведінки. Це узагальнення офіційних та неформальних правил гри, способів ведення справ і управління трансакціями" [16, с. 77]. Надзвичайно важливо створити й надати рекомендації щодо статусу кожного учасника регіональної системи інноваційного розвитку, в яких визначити чинники тривалого зростання інноваційної активності й оптимального сполучення її напрямів.

Необхідним, як уявляється, є об'єднання сил інститутів і організацій з вироблення організаційної, корпоративної культури співпраці, диверсифікація наявної інституційної інфраструктури регіонального управління і цілеспрямовання її на системне інституційне забезпечення розвитку.

Алгоритм побудови регіональної інноваційно-інвестиційної корпорації має, на наш погляд, передбачати: 1) розробку методологічних засад аналізу стану інноваційного розвитку і визначення його рівня; 2) визначення інвестиційного комплексу регіону і можливостей його подальшого розвитку; 3) виокремлення чинників впливу на інноваційний розвиток регіону; 4) формування й обґрунтування інноваційної політики, стратегічних планів і проектів інноваційного розвитку; 5) складання переліку необхідних структурних змін; 6) розробку моделі структурної побудови інноваційного шляху розвитку регіону з урахуванням особливостей процесів створення інноваційної продукції в різних сферах, різних площинах, об'єднуючи спільні їхні напрями і параметри з використанням принципів логістики, процесного і системного підходів; 7) розробку заходів щодо підвищення структурної збалансованості економічної і соціальної сфери регіону; 8) створення моделей повного відтворювального контуру матеріально-технічної бази економіки регіону замість розірваних безсистемних "вливань" і безсистемної інноваційно-інвестиційної діяльності; 9) заходи з оптимізації кількості, якості і дієвості організаційно-правових форм господарювання; 10) запровадження системи інноваційного управління; 11) інституційне забезпечення й активізацію інноваційних перетворень; 12) створення фінансової інфраструктури інноваційно-інвестиційного розвитку; 13) визначення складу, змісту і побудови корпоративних відносин; 14) визначення складу нових дійових осіб, їхніх корпоративних повноважень і відповідальності; 15) оволодіння новими методами корпоративної співпраці.

Складові системи управління інноваційним розвитком можна подати у вигляді схеми, яка ілюструє зміщення акцентів регіонального управління від управління окремими підсистемами, ресурсами чи об'єктами на наскрізне управління й організаційне та інституційне забезпечення процесів створення інноваційного продукту, пов'язує між собою процеси, дії, роботи і виробничо-комерційні операції усіх учасників як єдине ціле від моменту виникнення і розробки ідей до появи й комерціалізації продукту.

Рис. 1. Складові корпоративного управління інноваційним розвитком регіону

Управління забезпечується на рівні взаємодії органів управління суб'єктів господарювання в цій сфері, побудованих з урахуванням архітектури корпоративного управління. Це створює рівні можливості інноваційного розвитку всіх галузей і видів діяльності на території регіону, координує дії учасників і партнерів, забезпечує підтримку матеріального, технічного і фінансового забезпечення, регулює потоки інформації, збалансовує і реалізує комплекс докорінних змін для забезпечення інноваційного розвитку регіону загалом, використовуючи концепцію побудови регіону-корпорації.

Викладене вище дозволяє зробити *наступні висновки*. Створення передумов інноваційного управління інноваційним розвитком регіону спрямовується на якісне і повне задоволення інноваційно-інвестиційних потреб розвитку сьогодні і в майбутньому за рахунок системних трансформацій шляхом ефективного використання системного зростання організаційних, управлінських, соціальних та інших чинників. Позитивними зрушеннями в умовах інноваційного розвитку стають накопичення і резервування інноваційних ідей, управлінська й організаційна диверсифікація, удосконалення організації і управління допоміжними та обслуговуючими процесами в зонах

стратегічних інноваційних інтересів усіх учасників, підвищення динамізму наукових знань інноваційної теорії і практики, що дають змогу синтезувати моделі й інструменти стратегічного управління.

Створюються умови для подальшого розвитку управлінських технологій, які пов'язують усі компоненти системи, підвищують її цілісність. Це сприяє розвитку цінностей, які мають збігатися. Визначення змісту, напрямів і способів забезпечення позитивних організаційних змін в управлінні інноваційним розвитком регіону, які має реалізовувати влада, наука і суспільство, починаючи з місцевого регіонального рівня, дає змогу виробити, оновити доктрину організаційного та управлінського розвитку територій, стратегію інноваційного розвитку й відпрацювати механізми переходу регіональної економіки на інноваційну модель розвитку і перехід від галузевого управління регіоном до територіального.

Пропонований кластерно-корпоративний підхід до побудови системи регіонального інноваційного розвитку на основі кластерної і корпоративної концепції з використанням системного, процесного, логістичного і програмно-цільового підходів спрямовується на одночасний розвиток різноманітних видів інноваційної продукції, створюваної на території регіону і доведення її до практичного освоєння й комерціалізації.

Організаційні та управлінські нововведення спрямовуються на активізацію пріоритетних видів інноваційних процесів у регіональному просторі, концентрацію наукового потенціалу фінансових і матеріальних ресурсів, створення інноваційної продукції. Їх очолює регіональна інноваційна та інвестиційна корпорація, що об'єднує численні інформаційні, інноваційні виробничо-комерційні та інші процеси ділової співпраці і партнерства, акумулює нововведення всіх первісних ланок науково-виробничої, фінансово-економічної і соціальної інфраструктури і створює умови єдиного інноваційного поступу розвитку регіону.

Базовими структурними елементами регіонального інноваційного розвитку стає повний безперервний відтворювальний цикл інноваційної продукції, кластерна організація діяльності учасників, його побудови й плину, корпоративний спосіб управління і зацікавлені інвестори, взаємодія яких забезпечується органом корпоративного регіонального управління інноваційного розвитку.

Кластеризація і корпоратизація стають визначальними чинниками активізації і поглиблення інноваційного розвитку, що *потребує розробки і затвердження* на регіональному рівні концепції регіонального інноваційного розвитку на основі корпоративно-кластерного підходу і стратегії побудови регіону-корпорації.

Література

1. Водачек Л. Реструктуризация – вызов чешским предприятиям / Л. Водачек // Проблемы теории и практики упр. – 1999. – № 1.
2. Абалкин Л. Проблема выбора стратегии на XXI век / Л. Абалкин // Проблемы теории и практики упр. – 1998. – № 2.
3. Излев В. А. Реорганизация деятельности: от структурной к процессной организации / В. А. Излев, Г. В. Попова. – М. : Научтехметиздат, 2000. – 280 с.
4. Інноваційна стратегія українських реформ / Гальчинський А., Геєць В. М., Кінох А. К., Семиноженко В. П. – К. : Знання України, 2002.
5. Лукьянов И. Перспективы экономического роста в Украине и проблемы инноваций / И. Лукьянов, В. Мельник // Общество и экономика. – 2001. – № 9. – С. 52–53.

6. Симоненко В. К. Становление инновационной модели развития экономики Украины: проблемы центральной власти и регионов / В. К. Симоненко // *Інвестиц.-інновац. розвиток економіки регіону : матеріали II Пленуму спілки економістів України та Всеукр. наук.-практ. конф. ; за заг. ред. В. В. Оскольського – К. : 2010. – С. 410.*
7. Чумаченко М. Г. Роль регіональних інноваційних систем в умовах сучасної кризи в Україні / М. Г. Чумаченко, В. І. Ляшенко // *Інвестиц.-інновац. розвиток економіки регіону : матеріали II Пленуму спілки економістів України та Всеукр. наук.-практ. конф. ; за заг. ред. В. В. Оскольського – К. : 2010. – С. 45–61.*
8. Кузьменко Л. М. Управление функционированием и развитием экономики региона : моногр. / Л. М. Кузьменко ; НАН Украины. Ин-т экономики промышленности. – Донецк, 2004. – 284 с.
9. Туган-Барановський М. И. Избранное. Периодические промышленные кризисы: история английских кризисов. Общая теория кризисов / РАН Ин-т экономики ; отв. ред. И. Абалкин. – М. : Наука, 1997. – 574 с. – (Сер.: “Памятники экономической мысли”).
10. Воротін В. Є. Вдосконалення та модифікація механізмів державного управління соціально-економічним розвитком регіонів України / В. Є. Воротін, Л. І. Воротіна // *Економ. політика України: вихід з кризи та перехід на шлях інновац. розвитку : матеріали II Пленуму спілки економістів України та Всеукр. наук.-практ. конф. ; за заг. ред. В. В. Оскольського – К. : 2010. – С. 364.*
11. Єрохин С. А. Структурна трансформація національної економіки (Теоретико-методологічний аспект) : наук. моногр. / С. А. Єрохин. – К. : Світ знань, 2002. – 528 с.
12. Хаммер М. Реинжиниринг корпорации: Манифест революции в бизнесе: пер. с англ. / М. Хаммер, Дж. Чампел. – СПб : Изд-во С.-Петербург. ун-та, 1999. – 332 с.
13. Войнович Р. “Корпоративна держава” і її роль в умовах глобалізації / Радмила Войнович / *Вісн. НАДУ при Президентові України. – 2006. – № 4 – С. 24–34.*
14. Развитие интегрированных корпоративных структур в России / Ю. Виналов, Д. Дементьев, А. Мелентьев, Ю. Якутин // *Рос. экон. журн. – 1998. – № 11–12. – С. 28.*
15. Бурцев В. В. Корпоративная система управления постиндустриальным обществом [Электронный ресурс] / В. В. Бурцев / *Менеджмент в России и за рубежом. – 2002. – № 3. – Режим доступа : <http://www.mevriz.ru/articles/2002/3/1017.html>*
16. Норт Д. Інституції і інституційні зміни та функціонування економіки / Даглас Норт ; пер. з англ. І. Дзюба – К. : Основи 2000. – 198 с.
17. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / за ред. Акад. НАН Укр. В. М. Гейца. – К. : Ін-т екон. прогноз. ; Фенікс, 2003. – 1008 с.
18. Біла С. О. Сучасні тенденції формування інституційного середовища інноваційного розвитку на регіональному рівні національної економіки / С. О. Біла // *Інвестиц.-інновац. розвиток економіки регіону : матеріали II Пленуму спілки економістів України та Всеукр. наук.-практ. конф. ; за заг. ред. В. В. Оскольського – К. : 2010. – С. 307–319.*
19. Геєць В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Х. : Константа, 2006 – 272 с.

Редакція отримала матеріал 23 вересня 2011 р.